

Yenilik ve Yaratıcılık

Çoğu eğitimci, yaratıcılığın genelde iyi bir şey olduğu konusunda hemfikirdir. Ancak, az sayıda öğretmenin, yaratıcı öğrenci çalışmalarının nasıl olduğu veya öğrencilerin yaratıcılığını geliştirmek için ne yapabileceklerine dair net bir fikri vardır. Neyse ki, bu alanda yardımcı olacak araştırmalar vardır. Yaratıcılık, hepimizin belli bir dereceye kadar sahip olduğu birşeydir ve öğrencilerin daha yaratıcı olmasına yardımcı olmak için öğretmenlerin kullanabileceği teknikler vardır.

Konu üzerinde ulusal olarak saygı duyulan bir araştırmacı olan Robert Sternberg'e göre, 'yaratıcılık, hem yeni hem de uygun çalışmalar ortaya çıkarma yeteneğidir' (Armstrong'da belirtilmiş, 1998, sayfa 3). Pablo Picasso ve Albert Einstein gibi son derece yaratıcı bireyler, yeni perspektifleri ve orjinal fikirleriyle, çalıştıkları alanların şeklini değiştirmiştir. Ancak, geriye kalan kısımımız için, 'bir düşünce onu üreten kişi için yeniyse, başka kaç kişinin bu düşünceyle kafa yormuş olabileceğine bakılmaksızın, onun yaratıcı olduğu düşünülür' (Nickerson, 2000, sayfa 394).

Sınıf arkadaşlarını şaşırtan ve bir tartışmayı derinleştiren yeni ilişkileri görenek, çocuklar birçok şekilde yaratıcı olabilirler. 'Bir örnek vererek, buna karşıt bir örnek vererek, soru sorarak, bir çözüm önererek, yeni ilişkiler oluşturarak, bir bağlam temin ederek, bir problem icade ederek', öğrenciler kendi öğrenmelerini ve başkalarının öğrenmesini zenginleştirmek için yaratıcılıklarını kullanabilirler (Daniel, Lafortune ve Pallascio, 2003, sayfa 18).

Yaratıcılık, çocuklarda farklı şekillerde alabilir – bir birinci sınıf öğrencisinin stuffed hayvanı hakkındaki bir hikaye için şaşırtıcı sonucu, bir beşinci sınıf öğrencisinin oyun alanı ekipmanını eşit olarak paylaşma planı, bir lise üçüncü sınıf öğrencisinin robotu, ve bir biyoloji öğrencisinin yerel bir kuşun doğal yaşam alanını yeniden oluşturma metodu. Bu gibi yaratıcı çalışmalar, hem bunları gerçekleştiren öğrencilere hem de bunları besleyen topluma yarar sağlar.

Öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmelerine yardımcı olma, kişisel gelişimden başka bir sebepten değilse, zahmete değer bir amaçtır. Sadece şair tarafından okunan bir şiir, ev idaresini daha etkin hale getiren bir fikir, çevremizdeki dünyaya yönelik bir kavrayış herkes tarafından bilinmeyebilir, ancak yine de bunların yaşamı daha anlamlı ve daha tatmin edici yapma gücü vardır. Teresa Amabile (1983), normal zekası olan herkesin some alanda yaratıcı olma aspire edebileceğini ve herkesin bu yaratıcı başarıların hayatımıza kattığı 'heyecan ve renk'ten (Nickerson 1999 400) yararlandığını iddia eder.

Yaşamımızda 'heyecan ve renk'e sahip olmak muhakkak önemli bir amaç iken, çoğumuz öğrencilerimizle ilgili çok farklı sonuçlardan sorumlu tutulduğumuz gerçek bir dünyada yaşarız. Başarı , akademik öğrenme ve sınav notlarını temel alarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin yaratıcılığını geliştirme konusunda endişe duyarız. Sternberg ve Lubart (1999) rahatlatıcı haberler verir. Araştırmaların, yaratıcı öğrencilerin yaratıcılıklarına değer veren biçimlerde öğretildikleri ve ölçüldükleri zaman, akademik öğrenmelerinin de geliştiğini, bu yüzden de yaratıcılığı geliştirmek için öğretmenin, bir kişiyi toplumda daha mutlu ve üretken hale getirmekten daha fazlasını yapabileceğini gösterdiğini iddia ederler.

Yaratıcılığın Öğeleri

İnsanlar çoğunlukla yaratıcılığı büyümlü ve esrarengiz olarak düşünme eğilimindedirler. Muhakkak ki, mükemmel bir sanat eseri ya da dünyayı sarsan bir firkin oluşturulmasında garip ve mükemmel bir şey vardır. Ancak, yaratıcılığı inceleyenler, olağanüstü ürünlerin, esasen sıradan düşünme süreçleri yoluyla oluşturulduğuna inanırlar, ki bu da hepimizin yaratıcılığımızı belli bir dereceye kadar geliştirebileceğimiz anlamına gelir.

Yaratıcı bireyler, zihinsel yeteneklerin, kişilik özelliklerinin ve konu alanına ait bilgilerin bir bileşimine sahiptirler. Karmaşık durumlara başa çıkma konusunda bilişsel yetenekleri, birçok fikir üretmek için kullanabilecekleri bir dizi araçları vardır ve bir işe tamamiyle yoğunlaşabilirler (Amabile 1983). Sternberg ve Lubart (1999)'a göre, yaratıcı bireylerin; problemleri yeni şekillerde görmek için 'suni yetenek' dedikleri şeyleri, hangi fikirlerin ardından gidilmeye değer olduğuna ve hangilerinin olmadığına karar vermeye yönelik bir 'analitik yetenek'leri ve kendi fikirlerinin değerli olduğu konusunda başkalarını ikna etme yetenekleri vardır.

Ancak, yaratıcılık sadece beyinden daha fazlasıdır. Çok yaratıcı olan insanların da problemlere yönelik sıradışı ve uygun çözümlerin üretimine katkı sağlayan kişilik özellikleri vardır. En önemli özelliklerden iki

tanisi, mantıklı riskler alma eğilimi ve üst düzey karmaşa ve belirsizliğe dayanma yeteneğidir (Sternberg ve Lubart, 1999).

Merak ve esneklik arasındaki ilişki hakkında büyük bir tartışma vardır. Yaratıcı olma, olaylara farklı açılardan bakmayı ve durum bunu gerektirdiğinde bakış açınızı değiştirmeyi gerektirir. Yaratıcı insanların öz yeterliliği de vardır ve zor işleri başarma yeteneklerine inanırlar ve engelleri aşma konusunda ısrarcıdırlar.

Çok yaratıcı insanların çoğunlukla çok zeki oldukları düşünülür. Bu arasına doğruyken, kanıtlar zeka ve yaratıcılık arasındaki bağı basit olmadığını gösterir. Sternberg ve O'Hara (1999), düşük IQ'su olan insanların fevkalade yaratıcı olmalarının olası olmadığını ancak 120'nin üstünde, geleneksel zeka ve yaratıcılık arasında bir ilişki olmadığını bulmuştur. Yüksek IQ'lu bireylerin analitik düşüncülerinden dolayı o kadar çok ödüllendirilmelerinden dolayı yaratıcı potansiyellerine ulaşamadıklarını bile ileri sürerler.

Teknoloji ve Yaratıcılık

Yaratıcılık ve teknolojiye yönelik 2002 alanyazı taramasında, Avril Loveless yaratıcılık ve teknoloji arasındaki karmaşık ilişkiyi açıklar. Dijital ses, video araçları ve bilgisayar gibi araçlar, yaratıcı sürece çeşitli şekillerde katkıda bulunabilir. Teknolojinin geçicilik, etkileşim, kapasite, erim, hız ve otomatik fonksiyonlar gibi özelliklerinin, öğrencilerin teknoloji olmadan yapamayacakları ya da en azından o kadar etkin biçimde yapamayacakları şeyleri yapmalarına olanak sağladığını açıklar.

Bilgisayarlar öğrencilerin değişiklikler yapmalarına, alternatifleri denemelerine ve ne kadar iyi çalıştıklarını izlemelerine izin verdiği için, gözden geçirme ve düzeltmede yararlıdırlar. Bilgisayarların etkileşimi, kullanıcıların süreçler ya da diğer bireylerden geribildirim almalarına ve onlara geribildirim vermelerine izin verir. Bilgisayarlar, öğrencilerin sadece birkaç yıl öncesinde hayal edilemeyen, çok miktarda bilgiye erişimini sağlar. Bilgisayarlar karmaşık işlemleri kolaylıkla ve çabucak yaptıkları için, kullanıcılar çabalarını bilgilerin analizi, yorumlanması ve sentezi gibi daha üst düzey süreçlere sevk edebilirler.

Öğretmenler sınıfta teknolojiyi, öğrencilerin fikirler için beyin fırtınası yapmaları ve fikirleri değerlendirmeleri, bağlantılar kurmaları, işbirliği yapmaları ve iletişimde bulunmalarına yardımcı olmak için kullanabilirler. Ancak, yaratıcılığı teşvik eden şeyin, teknolojiye erişim değil, amaçları gerçekleştirmek için teknolojinin yaratıcı şekillerde kullanıldığı bir ortamın yaratılması olduğunu hatırlamalıdır.

Yaratıcılığı Öğretme

Bazı insanlar, yaratıcılığı öğretmenin imkansız olduğunu, bunun müzikal yetenek gibi doğuştan gelen bir nitelik olduğunu iddia ederler. Ancak, bir yetenek gibi, insanlar kendilerini daha yaratıcı hale getirmek için çalışabilirler ve öğretmenler öğrencilerinin yaratıcılıklarını geliştirmelerine yardımcı olabilirler.

Sınıf ortamının, öğrencilerde yaratıcılığın gelişimi üzerinde büyük bir etkisi vardır. Proje tabanlı bir sınıfta yaratıcılığı teşvik eden bir ortam oluşturmaya yönelik bazı öneriler şunlardır:

- Çeşitli materyal ve ekipmanları mevcut kılın
- Risk almanın olumsuz sonuçlarını azaltın
- Öğrencileri, çok çeşitli yaratıcı ürünlere maruz bırakın
- Öğrencilerin onları ilgilendiren ve hayal güçlerini harekete geçiren birşey bulabilmeleri için, çok çeşitli konulara yönelik kaynakları mevcut hale getirin
- Zaman ve sınıf düzeninde esnekliğe izin ver
- Öğrencileri, projelerde işbirliği yapmaya teşvik edin
- Proje çalışması esnasında öğrencilerin sessiz bir zamanlarının olduğundan emin olun, çünkü gürültü yaratıcılığı engelleyebilir
- Öğrencilerle toplumdaki yaratıcı bireyler arasında bağlantılar kurun
- Kendiniz yaratıcı düşünerek ve ürünlerinizi, süreçlerinizi ve başarılarınızdan kaynaklanan mutluluğunuzu paylaşarak, örnek oluşturun

Eğitimin herhangi bir yönünde başarı, öğrenci motivasyonuna bağlıdır. Araştırmalar; dışsal motivasyon genellikle yaratıcılığa zarar verirken, içsel motivasyonun onu geliştirdiğini gösterir (Amabile 1983). Belki de yeni fikirler üretmek için gerekli olan enerji ve bağlılık, dışsal motivasyonlu bireylerin harcamasının olası olmadığı, epey çok çaba gerektirdiği için, 'en iyi' ürün ödüllerine yönelik yarışmanın, yaratıcılık üzerinde zararlı bir etkisi vardır (Collins and Amabile 1999).

Ancak, bu mesele siyah ve beyaz değildir. Farklı tür motivasyonlar, yaratıcı sürecin farklı aşamalarında etkili olabilir. Öğrenciler bir problemi araştırırken ya da fikirler bulmaya çalışırken, içsel motivasyonları olabilir. Öte yandan; dışsal ödüller, öğrencileri bir işi tamamlamak için ihtiyaç duydukları becerileri öğrenmeye ya da başlangıçtaki heves azaldığında ısrarcı davranmaya teşvik edebilir (Collins and Amabile 1999).

Araştırmalar, yaratıcı ürünler üreten stratejilere yönelik doğrudan öğretimin, öğrencilerin daha yaratıcı hale gelmelerine yardımcı olduğunu göstermiştir (Runco and Sakamoto 1999). Beyin fırtınası yapma, birçok seçenek keşfetme ve geçerliliği değerlendirme gibi stratejiler, çeşitli şekillerde ve bağlamlarda öğretilebilir ve ölçülebilir. Öğrencileri benzer olmayan kavramları karşılaştırmaya zorlamak da yaratıcı cevaplar ortaya çıkarabilir.

Öğretmenler, bitmiş ürün örneklerinin kullanımına dikkat etmelidir. Öğrencilere örnekler vermenin genellikle yararlı olduğu düşünülmesine rağmen, araştırma çalışmasının katılımcıları, örnekten mümkün olduğunca farklı bir şey oluşturmaları özellikle söylendiğinde bile, örneklerin özelliklerini içeren ürünler oluşturmuşlardır (Ward, Smith and Finke 1999). Öğrencilere uzmanların kullandığı süreç örneklerini vermek, olası ürün örneklerini vermekten daha yararlı olabilir.

Tüm öğrencilerin içinde yaratıcı bir potansiyel vardır. Bu potansiyeli fark edip etmemeleri, motivasyonlarına ve yeteneklerine sadece kısmi olarak bağlıdır. Öğretmenler, öğrencilerin daha yaratıcı düşünmelerine ve hareket etmelerine, yaratıcılığı teşvik eden bir dil kullanarak ve öğrencileri yaratıcı çabalarında zorlayan ve destekleyen bir ortam yaratarak yardımcı olabilirler.

Referanslar

Amabile, T.M. (1983). *The social psychology of creativity*. New York:Springer-Verlag Incorporated.

Amstrong, T. (1989). *Awakening genius in the classroom*. Alexandria, VA: ASCD.

Daniel, M. F.; L. Lafortune & R. Pallascio. (2003). ED 476183. *The development of dialogical critical thinking*.

Loveless, A. L. (2002). *Literature review in creativity, new technologies, and learning*. Brighton: NESTA. www.nestafuturelab.org/research/reviews/cr01.htm*

Nickerson, R. S. (1999). Enhancing creativity. In R. J. Sternberg, *Creativity handbook*, (pp. 392-430). New York: Cambridge University Press.

Sternberg, R. J. and O'Hara, L. (1999). Creativity and intelligence (251-272). In R. J. Sternberg, *Creativity handbook*, (pp. 251-272). New York: Cambridge University Press.

Sternberg, R. J. and Lubart, T. I. (1999). The concept of creativity: Prospects and paradigms. In R. J. Sternberg, *Creativity handbook*, (pp. 3-15). New York: Cambridge University Press.